

Sygnatura akt I C 3645/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

ZAOCZNY W STOSUNKU DO SKARBU PAŃSTWA – SĄDU REJONOWEGO W OSTRÓDZIE

Ostróda, dnia 20 lutego 2018 roku

Sąd Rejonowy w Ostródzie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: ASSR Paweł Miśta,

Protokolant: sekr. sąd. Aleksandra Tusznio,

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2018 roku w Ostródzie,

na rozprawie,

sprawy z powództwa M. C.,

przeciwko M. G. i Skarbowi Państwa - (...),

o zapłatę,

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda M. C. na rzecz pozwanego M. G. kwotę 287 zł (dwieście osiemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 270 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 3645/17

UZASADNIENIE WYROKU

Powód M. C. wniósł o zasądzenie od pozwanego Komornika sądowego M. G. i Skarbu Państwa - (...):

- kwoty 220,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem niesłusznie wyegzekwowanego podatku VAT w postępowaniu egzekucyjnym o sygn. akt Km (...), oraz kwoty 332,52 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem zwrotu bezprawnie pobranej opłaty egzekucyjnej stosunkowej w zawyżonej wysokości,

- kwoty 252,74 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem niesłusznie wyegzekwowanego podatku VAT w postępowaniu egzekucyjnym o sygn. akt KM (...), oraz kwoty 355,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem zwrotu bezprawnie pobranej opłaty egzekucyjnej stosunkowej w zawyżonej wysokości,

- kwoty 92,04 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem niesłusznie wyegzekwowanego podatku VAT w postępowaniu egzekucyjnym o sygn. akt Km (...), oraz kwoty 154,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem zwrotu bezprawnie pobranej opłaty egzekucyjnej stosunkowej w zawyżonej wysokości.

Nadto powód wniósł o obciążenie Skarbu Państwa - (...) kosztami sądowymi w całości, w tym o orzeczenie zwrotu kosztów sądowych poniesionych przez powoda.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał między innymi, że pozwany Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w I. M. G. pełnił funkcję zastępcy w Kancelarii Komorniczej w M. po zmarłym Komorniku A. R. - Komorniku sądowym przy Sądzie Rejonowym w O.. Powód podał, iż w trakcie zastępstwa M. G. prowadził postępowania egzekucyjne Km (...), Km (...)i Km (...)przeciwko powodowi. W pozwie zaznaczono, że wszystkie postępowania zostały zakończone. W

ocenie powoda, komornik bezpodstawnie wyegzekwował podatek VAT ponad opłaty egzekucyjne. Ponadto, zdaniem powoda, komornik pobrał opłaty egzekucyjne stosunkowe w zawyżonej wysokości. Odnośnie do pobranego podatku VAT wyjaśniono, że powód wzywał komornika do zwrotu doliczonego i wyegzekwowanego podatku VAT, jednak ten odmówił zapłaty wskazując na brak ku temu podstaw. Argumentując swoje stanowisko powód podkreślił, że w dniu 27 lipca 2017 roku Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. akt III CZP 97/16 podjął uchwałę, w której orzekł, iż Komornik sądowy nie może podwyższać opłaty egzekucyjnej, pobranej na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, o podatek od towarów i usług. W odniesieniu do zawyżonych, zdaniem powoda, opłat egzekucyjnych, powód wskazał, że w sytuacji kiedy komornik wyegzekwuje skutecznie wierzytelność zajmując wynagrodzenie za pracę, powinien może naliczyć opłatę stanowiącą 8% wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niżej niż 1/20 i nie wyżej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jak podano, komornik w niniejszej sprawie pobrał natomiast 15% wartości wyegzekwowanego świadczenia z tytułu wierzytelności przysługującej powodowi od Starostwa Powiatowego w O. za wynagrodzenie za holowanie i dozór (parkowanie) pojazdów.

Pozwany Komornik sądowy M. G. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu. Pozwany przyznał, że działając w zastępstwie Komornika sądowego prowadzącego Kancelarię Komorniczą w M. A. R. prowadził postępowania egzekucyjne przeciwko powodowi w sprawach Km (...), (...) oraz Km (...). Przyznał również, iż w postępowaniach zostały pobrane opłaty egzekucyjne w wysokości wskazanej przez powoda oraz kwoty tytułem podatku VAT, które zostały doliczone do opłaty stosunkowej w przedmiotowej sprawie.

Motywuując swoje stanowisko pozwany zaznaczył między innymi, że nie ponosi odpowiedzialności na podstawie przepisu art. 23 ust. 2 w zw. z ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z uwagi na brak bezprawności. Odnośnie do wysokości pobranych opłat egzekucyjnych podał, iż zgodnie z regulacją z art. 49 ust. 1 ww. ustawy, stawka opłaty egzekucyjnej w wysokości 8% wartości wyegzekwowanego świadczenia dotyczy jedynie kilku sposobów egzekucji. W przypadku skierowania egzekucji do wierzytelności wynikającej z umowy cywilnoprawnej, tj. jak w niniejszej sprawie wynagrodzenia za holowanie i dozór (parkowanie) pojazdów stawka 8% nie znajduje zastosowania. Odnośnie do naliczenia podatku VAT od pobranej opłaty stosunkowej wskazano dodatkowo, iż treść przepisu art. 49 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji nie jest jednoznaczna i do chwili podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy z dnia 27 lipca 2017 roku III CZP 97/16, zagadnienie to było sporne. Powyższe świadczy o tym, że doliczanie do opłaty egzekucyjnej podatku od towarów i usług nie było nieuzasadnione i tym samym bezprawne w rozumieniu art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

Pozwany Skarb Państwa - Sądu Rejonowy w O. nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

M. G. działając jako zastępca Komornika sądowego prowadzącego Kancelarię Komorniczą w M. A. R. prowadził przeciwko powodowi postępowania egzekucyjne w sprawach Km (...), Km (...), Km (...). Sprawa Km (...) została zakończona w dniu 2 września 2016 roku, sprawa Km (...) w dniu 6 września 2016 roku, zaś sprawa Km (...) w dniu 24 lipca 2017 roku.

(dowód: postanowienie k. 60 z akt Km (...), postanowienie k. 6 z akt Km (...), postanowienie k. 100 z akt Km (...))

W sprawie o sygn. akt Km (...) Komornik sądowy wyegzekwował w dniu 18 kwietnia 2016 roku kwotę 783,97 zł w tym wierzycielowi kwotę 714,11 zł, ustalając opłatę egzekucyjną w wysokości 55,58 zł, koszty na kwotę 1,50 zł i podatek VAT na kwotę 12,78 zł. Następnie w dniu 31 sierpnia 2016 roku wyegzekwowano kwotę 7158,58 zł w tym kwotę 6034,75 zł, ustalając opłatę egzekucyjną w wysokości 905,21 zł, koszty w kwocie 10,42 zł. i należny podatek VAT w kwocie 208,20 zł. Tym samym we wskazanej sprawie łączna kwota wyegzekwowanego podatku VAT wyniosła 220,98 zł.

(dowód: zaświadczenie o dokonanych wpłatach k. 9)

W sprawie o sygn. akt Km (...) Komornik sądowy wyegzekwował w dniu 31 sierpnia 2016 roku kwotę 9292,12 zł, w tym wierzycielowi kwotę 7925,65 zł ustalając przy tym opłatę egzekucyjną na kwotę 1098,85 zł, koszty w kwocie 14,88 zł i należny podatek VAT w wysokości 252,74 zł.

(dowód: zaświadczenie o dokonanych wpłatach k. 10)

W sprawie o sygn. akt Km (...) Komornik sądowy wyegzekwował w dniu 31 sierpnia 2016 roku kwotę 3040,16 zł, w tym wierzycielowi kwotę 2561,58 zł ustalając opłatę egzekucyjną na kwotę 384,24 zł, koszty w kwocie 5,98 zł i należny podatek VAT w wysokości 88,38 zł.

(dowód: zaświadczenie o dokonanych wpłatach k. 12)

We wszystkich wymienionych sprawach Komornik sądowy ustalał opłaty egzekucyjne w oparciu o regulację z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (dalej u.k.s.e.) stosując opłatę stosunkową w wysokości 15% wartości wyegzekwowanego świadczenia. Komornik wyegzekwował świadczenie na skutek zajęcia wierzytelności wynikającej z umowy zawartej pomiędzy powodem a Starostwem Powiatowym w O., której przedmiotem było holowanie i dozór (parkowanie) pojazdów.

(okoliczność bezsporna)

Komornik sądowy do każdej pobranej opłaty egzekucyjnej doliczał podatek od towarów i usług.

(okoliczność bezsporna)

Sąd zważył, co następuje.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego żądanie powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że pozwany nie kwestionował faktu, iż działając w zastępstwie Komornika sądowego prowadzącego Kancelarię Komorniczą w M. A. R. prowadził postępowania egzekucyjne przeciwko powodowi w sprawach Km (...), (...) oraz Km (...). Pozwany przyznał także, że zostały pobrane opłaty egzekucyjne w wysokości wskazanej przez powoda oraz kwoty tytułem podatku VAT, które zostały doliczone do opłaty stosunkowej w przedmiotowej sprawie. Tym samym poza sporem były okoliczności stanu faktycznego, a osią sporu pozostała kwestia wykładni prawa pod kątem czynności dokonanych przez pozwanego komornika sądowego.

Generalnie rzecz ujmując powód dochodził pozwem roszczenia o zapłatę z dwóch tytułów. Po pierwsze, niesłusznie jego zdaniem wyegzekwowanego przez Komornika sądowego podatku od towarów i usług. Po drugie, zwrotu w jego ocenie bezprawnie pobranej i zawyżonej opłaty egzekucyjnej stosunkowej. Analiza powyższego żądania wskazuje, iż powód opiera swoje roszczenie na odpowiedzialności deliktowej zastępcy Komornika sądowego uregulowanej w przepisie art. 23 ust. 2 w zw. z art. 23 ust. 1 u.k.s.e. Zgodnie z przepisem art. 23 ust. 1 ww. ustawy, komornik jest obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności, zaś ust. 2 stanowi, że zastępca komornika ponosi odpowiedzialność jak komornik w zakresie czynności, które wykonywał.

W tym miejscu od razu wskazać należy, że mając na uwadze brzmienie regulacji przepisu art. 23 ust. 2 u.k.s.e. omówione poniżej zasady i przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej komornika mają pełne zastosowanie do odpowiedzialności odszkodowawczej zastępcy komornika w zakresie czynności, które wykonywał (por. Komentarz do art. 23 u.k.s.e., Marciniak Andrzej, Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz, wyd. VI, LEX 2014). Wszak M. G. działając jako zastępca A. R. prowadził przeciwko powodowi postępowania egzekucyjne w sprawach Km (...), Km (...), Km (...), na podstawie których powód żąda zapłaty odszkodowania, zatem pozwany posiadał legitymację bierną w przedmiotowej sprawie. Solidarna odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę z komornikiem wynika z przepisu art. 23 ust. 3 u.k.s.e.

Nie budzi wątpliwości w orzecznictwie, iż odpowiedzialność odszkodowawcza komornika uregulowana w przepisie art. 23 § 1 u.k.s.e. jest odpowiedzialnością deliktową za działanie niezgodne z prawem (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 roku III CZP 54/04, OSNC 2005/10/168). Jak wskazał Sąd Najwyższy w przytoczonej wyżej uchwale, odpowiedzialność odszkodowawcza za szkodę wyrządzoną przez komornika przy wykonywaniu władzy publicznej, mieści się w ramach konstytucyjnego modelu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną w wyniku niezgodnych z prawem działań organów władzy publicznej, przewidzianego w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP. Nie może być zatem oparta na zasadzie winy. Dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej komornika miarodajne są ogólne przesłanki odpowiedzialności deliktowej przewidziane w art. 415 k.c., natomiast nie wchodzi w grę wina jako zasada tej odpowiedzialności. Na marginesie trzeba zauważyć, iż omawiany przepis stanowi szczególną i samodzielną podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej komornika i Skarbu Państwa. Ewentualne samodzielne zastosowanie innych podstaw dla odpowiedzialności pozwanych w niniejszej sprawie nie znajduje uzasadnienia.

Podkreślić należy, że art. 23 u.k.s.e. nie reguluje samodzielnie wszystkich przesłanek odpowiedzialności komornika, zatem zastosowanie w odpowiednim zakresie mają do niej również przepisy Kodeksu cywilnego. Należy do nich wymaganie wykazania: powstania szkody, faktu (zdarzenia), z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy, czyli niezgodnego z prawem działania lub zaniechania komornika oraz związku przyczynowego między zdarzeniem a szkodą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2017 roku, IV CSK 350/16, LEX nr 2329028). Szkada definiowana jest jako uszczerbek w dobrach osoby poszkodowanej i powinna być ona normalnym następstwem niezgodnego z prawem działania bądź zaniechania komornika, gdyż tylko wówczas będzie pozostawała w związku przyczynowym z takim faktem (zdarzeniem). Wyjaśnienia wymaga również termin warunkujący odpowiedzialność komornika, tj. "zachowanie niezgodne z prawem", który należy rozumieć jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. Niezgodność z prawem musi być rozumiana ściśle, zgodnie z konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa (art. 87-94 Konstytucji RP). Niezgodne z prawem będzie zatem działanie sprzeczne z przepisem Konstytucji RP, ustawy, ratyfikowanej umowy międzynarodowej, rozporządzenia, aktem prawa miejscowego czy przepisem powszechnie obowiązującego aktu prawa europejskiego. Pojęcie niezgodności z prawem na gruncie komentowanego przepisu nie obejmuje naruszeń norm moralnych i obyczajowych, określanych terminem "zasad współżycia społecznego" lub "dobrych obyczajów". (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 marca 2014 roku, VI ACa 1178/13, LEX nr 1459100). Powyższe stwierdzenie jest o tyle istotne, że w prawie cywilnym bezprawność rozumiana jest szerzej i przyjmuje się, iż stanowi ona złamanie reguł postępowania określonych nie tylko przez normy prawne, ale też zasady współżycia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2015 roku, IV CSK 539/14, LEX nr 1682734, oraz Komentarz do art. 415 k.c., W. Dubis [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski, Kodeks Cywilny. Komentarz, wyd. 8, Legalis 2017).

Tym samym do powstania odpowiedzialności odszkodowawczej Komornika dochodzi wówczas, gdy powód udowodni bezprawność w zachowaniu komornika, przejawiającą się w sprzeczności z prawem podjętego przez niego w ramach egzekucji działania lub zaniechania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 roku, II CSK 544/14, Legalis 1310190, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 maja 2016 roku, I ACa 437/16, LEX nr 2369708). Omawiana reguła odpowiedzialności, określana zasadą niezgodności z prawem (bezprawności), stanowi zaostrenie odpowiedzialności w porównaniu z zasadą winy, zasadą ryzyka, zasadą słuszności czy zasadą gwarancyjną. Dla jej powstania wystarczające jest wykazanie obiektywnie negatywnego działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, które to stwierdzenie musi być bezwarunkowe. Wskazać również należy, że Komornik ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą przewidzianą w przepisie z art. 23 u.k.s.e. zarówno wtedy, gdy wykonuje czynności egzekucyjne, jak i wtedy, gdy podejmuje inne czynności przekazane ustawą do jego kompetencji. Nadto w realiach niniejszej sprawy istotne jest stwierdzenie, iż brak złożenia przez powoda skargi na czynności komornika nie ma znaczenia dla oceny zasadności jego żądania, albowiem roszczenie odszkodowawcze z tytułu deliktu, przypisanego komornikowi, nie tylko nie jest konkurencyjne w stosunku do skargi na czynność komornika, ale wręcz wobec niej całkowicie obojętne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 23 kwietnia 2013 roku, I ACa 12/13, Legalis 687922).

Kluczowym dla ewentualnego przypisania odpowiedzialności pozwanemu komornikowi było ustalenie, czy jego zachowanie nosiło cechy bezprawności, albowiem kwestia doprowadzenia do uszczerbku w majątku powoda i pozostawiania tego faktu w normalnym związku przyczynowym z zachowaniem pozwanego, jest jedynie okolicznością wtórną.

Odnosnie do pobranych opłat egzekucyjnych, wskazać należy, że stosownie do regulacji przepisu art. 49 ust. 1 u.k.s.e. w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 15% wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niższej niż 1/10 i nie wyższej niż trzydziestokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jednakże w przypadku wyegzekwowania świadczenia wskutek skierowania egzekucji do wierzytelności z rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę, świadczenia z ubezpieczenia społecznego jak również wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zasiłku dla bezrobotnych, dodatku aktywizacyjnego, stypendium oraz dodatku szkoleniowego, komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 8% wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niższej niż 1/20 i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Z powyższej regulacji jednoznacznie wynika, że w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych zasadą jest opłata stosunkowa w wysokości 15 % wartości wyegzekwowanego świadczenia i tylko we wskazanych w wyżej przypadkach opłata może wynosić 8%. W przedmiotowej sprawie komornik sądowy wyegzekwował świadczenie na skutek zajęcia wierzytelności z tytułu innego niż wynagrodzenie za pracę tudzież rachunku bankowego, albowiem było to wynagrodzenie za holowanie i dozór (parkowanie) pojazdów, należne powodowi od Starostwa Powiatowego w O.. O zajęciu wierzytelności świadczą wydane postanowienia: k. 60 z akt Km (...), k. 6 z akt Km (...), k. 100 z akt Km (...). Jednak kluczowe było uznanie, że umowa wiążąca powoda z jednostką samorządową nie stanowiła umowy o pracę, lecz jak można wyinterpretować ze zgromadzonego materiału dowodowego miała cechy umowy cywilnoprawnej, do której odpowiednio stosuje się przepisy o zleceniu, albowiem powód świadczył usługi na rzecz wskazanego podmiotu. Potwierdza to pismo Starosty (...) (k. 16), w którym wyraźnie jest mowa o wystawianiu faktury VAT. Nadto powód w motywach pozwu podał, iż wierzytelność jemu przysługująca wynikała z postanowienia Starosty (...)z dnia 7 kwietnia 2016 roku (...), przy czym powód sam wyraźnie podał, iż wynagrodzenie należne jest za wykonane usługi. Nie można przy tym zgubić z pola widzenia, że zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, to powód winien wskazać dowód na potwierdzenie, iż pomiędzy nim a jednostką samorządową zawarta była umowa o pracę. Obowiązkowi temu powód nie sprostał, a przedłożone materiały pozwalają wywieść odmienną konkluzję. Tym samym pobrane opłaty egzekucyjne w wysokości 15 % wartości wyegzekwowanych świadczeń miały oparcie w regulacji z art. 49 ust 1 u.k.s.e., a ich wysokość została ustalona prawidłowo. Nie można zatem uznać, aby działanie Komornika sądowego było obiektywnie bezprawne, jeżeli opierało się na obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa. Żądanie powoda w tym zakresie musiało zostać uznane jako bezzasadne i podlegać oddaleniu.

Bardziej złożoną kwestią w niniejszej sprawie była ocena zasadności roszczenia w przedmiocie ewentualnie niesłusznego wyegzekwowanego przez komornika sądowego podatku od towarów i usług. Powód jako argument przemawiający za słusnością swojego żądania powołał uchwałę składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2017 roku, III CZP 97/16, Legalis 1637144, w której uznano, iż Komornik sądowy nie może podwyższyć opłaty egzekucyjnej, pobieranej na podstawie art. 49 ust. 1 u.k.s.e. o podatek od towarów i usług. W niniejszej uchwale wskazano między innymi, że niezamieszczenie w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji wzmianki o możliwości doliczenia podatku od towarów i usług do opłaty egzekucyjnej powoduje, że opłatę tę - na podstawie art. 29a ust. 1 w związku z ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług - należy traktować jako należność brutto, zawierającą już podatek VAT.

Trzeba podkreślić, iż dopiero od podjęcia powyższej uchwały kwestia możliwości doliczania przez komorników podatku VAT do opłaty egzekucyjnej zostało jednoznacznie przesądzone. Warto jednak zaznaczyć, że zagadnienie to nadal wzbudza kontrowersje. Aby całościowo ocenić działania pozwanego komornika należy przybliżyć diametralną zmianę podejścia Ministra Finansów do zaliczenia komorników jako podatników podatku od towarów i usług i w konsekwencji zmiany linii orzeczniczej przez sądy administracyjne oraz sądy powszechne. Godzi się zauważyć, że

Minister Finansów w interpretacji ogólnej wydanej w dniu 30 lipca 2004 roku (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 10, poz. 93) uznał komorników sądowych za objętych wyłączeniem podmiotowym przewidzianym w art. 15 ust. 6 ustawy o podatku od towarów i usług, co było konsekwencją oceny, że wykonują władztwo publiczne, wynikające z funkcji organu egzekucyjnego, poprzez stosowanie środków przymusu zastrzeżone dla władzy publicznej. Opodatkowaniu tym podatkiem według zasad ogólnych podlegały jedynie ich pozostałe czynności. Natomiast Minister Finansów w interpretacji ogólnej z dnia 9 czerwca 2015 roku w sprawie opodatkowania podatkiem od towarów i usług czynności wykonywanych przez komorników sądowych (Dz.Urz. Min. Fin. z 2015 roku poz. 41) uznał, że wykonane przez Komorników czynności egzekucyjne stanowią świadczenie usług za wynagrodzeniem, podlegające opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług na zasadach ogólnych i nie ma do nich zastosowania wyłączenie, o którym mowa w art. 15 ust. 6 ustawy o podatku od towarów i usług. Tak rozumiane obowiązki podatkowe komornicy obowiązani byli realizować od dnia 1 października 2015 roku. Stanowisko zawarte w interpretacji ogólnej z dnia 9 czerwca 2015 roku, powielone w interpretacjach indywidualnych wydawanych przez organy skarbowe, wywołało rozbieżne oceny w orzecznictwie administracyjno-sądowym. Zapadły zarówno rozstrzygnięcia akceptujące stanowisko Ministra Finansów (np. wyroki WSA w Gdańsku z dnia 25 maja 2016 roku, sygn. akt I SA.Gd 330/16, czy WSA w Kielcach z dnia 30 czerwca 2016 roku I SA/Ke 2925/16), jak też podważające jego zasadność (por. wyroki WSA w Poznaniu z dnia 14 czerwca 2016 roku, I SA/Po 309/16 i WSA w Łodzi z dnia 6 lipca 2016 roku, I SA/ŁD 338/16). Obecnie jest już przesądzona w postępowaniu sądowo-administracyjnym kwestia, iż komornicy sądowi są podatnikami podatku od towarów i usług w zakresie prowadzonej działalności egzekucyjnej (por. uchwała składu siedmiu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2017 roku, I FPS 8/16). Nie można jednak zgubić z pola widzenia, że wspomniana uchwała NSA nie przesądziła, w jaki sposób podatek VAT powinien być naliczany przez komorników i generalnie zmiana - w zakresie uznania komorników jako przedsiębiorców - rzutowała na daleko idące rozbieżności interpretacyjne zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie.

Jak wspomniano, czym innym jest uznanie przez właściwe organy administracyjne, iż komornicy są podatnikami podatku VAT, zaś czym innym rozstrzygnięcie kwestii doliczania owej daniny do pobieranych przez komorników opłat egzekucyjnych, do czego właściwym są już sądy powszechne i Sąd Najwyższy. W orzecznictwie i doktrynie poglądy były rozbieżne, co w sposób nieunikniony doprowadziło do przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego w omawianym zakresie.

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2016 roku III CZP 34/16 (Legalis nr 1469481) wskazano, że Komornik sądowy określając wysokość kosztów postępowania egzekucyjnego, nie może podwyższyć opłaty egzekucyjnej, ustalonej na podstawie art. 49 ust. 1 i 2 u.k.s.e. o stawkę podatku od towarów i usług. Godzi się zauważyć, iż była to uchwała podjęta w trzyosobowym składzie, zatem naturalnie nie mogła mieć ona mocy zasady prawnej, a znaczenie takiej uchwały dla praktyki orzeczniczej również nie jest tak doniosłe, jak uchwał składu siedmiu sędziów (w tym nawet pozbawionej waloru zasady prawnej). W konsekwencji w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 roku, III CZP 55/16 (Legalis nr 1532486) stwierdzono, że uchwała z dnia 7 lipca 2016 roku nie usuwa wszystkich wątpliwości - można bowiem przedstawić również argumenty przemawiające na rzecz przeciwnego stanowiska. Wskazano, że po raz pierwszy działalność egzekucyjna komorników została uznana za podlegającą opodatkowaniu tym podatkiem w interpretacji ogólnej Ministra Finansów z dnia 9 czerwca 2015 roku, która nie jest źródłem powszechnie obowiązującego prawa (art. 87 Konstytucji). Interpretacji tej nie towarzyszyła nowelizacja ustaw o komornikach sądowych i egzekucji oraz o podatku od towarów i usług, która uzasadniałaby zmianę wcześniejszego stanowiska w kwestii opodatkowania. Jak dalej argumentował Sąd Najwyższy, można więc twierdzić, że opłaty egzekucyjne określone w art. 43 - 60 u.k.s.e. nie obejmowały i nie obejmują podatku VAT, czyli stanowią należność netto. W takim wypadku możliwe jest natomiast podwyższenie należności o podatek VAT naliczany metodą „od sta” (tj. przy przyjęciu kwot pobranych opłat egzekucyjnych jako podstawy opodatkowania). W konsekwencji, jak podał Sąd Najwyższy przy założeniu, że czynności egzekucyjne wykonywane przez komorników sądowych należy uznać za podlegające opodatkowaniu podatkiem VAT, można bronić poglądu, że opłata egzekucyjna, o której mowa w art. 49 ust. 1 u.k.s.e. powinna być powiększona o kwotę tego podatku. Przemawiałaby za tym przede wszystkim zasada neutralności podatku od towarów i usług, zgodnie z którą podatek ten nie powinien obciążać podatników uczestniczących w obrocie

towarami i usługami, którzy nie są ich ostatecznymi odbiorcami, ciężarem podatku powinien być natomiast obciążony ostateczny ich beneficjent, będący ostatnim ogniwem tego obrotu.

W efekcie przekazania omawianego zagadnienia prawnego powiększonemu składowi Sądu Najwyższemu, została podjęta uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2017 roku, III CZP 97/16, która jednoznacznie przesądziła kwestie braku możliwości doliczenia podatku VAT do pobieranych opłat egzekucyjnych, a tym samym przerwania ciężaru tej daniny na dłużników. Podkreślić jednak należy, że do momentu podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały z dnia 27 lipca 2017 roku zagadnienie to było sporne, przy czym przez wiele lat dominowała praktyka doliczania podatku ponad opłatę. W tym miejscu godzi się przypomnieć, iż stosownie do brzmienia regulacji z art. 390 § 1 k.p.c. jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, odraczając rozpoznanie sprawy. Sąd Najwyższy władny jest przejąć sprawę do rozpoznania albo przekazać zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu. W związku z tym występowanie w omawianym zakresie wątpliwości w orzecznictwie było okolicznością niebudzącą jakichkolwiek wątpliwości, albowiem przekazanie przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia z dnia 14 września 2016 roku, III CZP 55/16, zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi, świadczy jednoznacznie, iż kwestia ta pomimo uchwały z dnia 7 lipca 2016 roku III CZP 34/16 nie była dostatecznie wyjaśniona i generowała problemy interpretacyjne w orzecznictwie sądów powszechnych i praktyce komorniczej.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności, należy stwierdzić, że w razie sprzeczności poglądów prawnych wybór jednego z nich nie uzasadnia przyjęcia przesłanki bezprawności działania w rozumieniu art. 23 ust. 1 u.k.s.e. W ocenie Sadu, wybór jednego z prezentowanych poglądów, zanim wątpliwości zostaną ostatecznie usunięte nie może świadczyć o naruszeniu przepisu z art. 23 u.k.s.e. w aspekcie oceny przesłanki bezprawności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2015 roku IV CSK 659/14, Legalis nr 1360217). Pamiętać należy, że uchwała składu siedmiu sędziów ma prospektywne działanie i nie można jej oceniać z mocą wsteczną, albowiem naruszałoby to elementarne zasady pewności porządku prawnego i byłoby sprzeczne z powszechnym poczuciem sprawiedliwości społecznej. Wszystkie postępowania egzekucyjne, których dotyczy niniejsze postępowanie zakończone zostały przed podjęciem przedmiotowej uchwały.

Mając na uwadze, że przed podjęciem uchwały w dniu 27 lipca 2017 roku dominujący, a w pewnym okresie przynajmniej sporny, był pogląd o doliczaniu do opłaty egzekucyjnej podatku od towarów i usług, w ocenie Sądu brak jest podstaw, aby uznać, iż pozwany Komornik doliczając do pobranych opłat egzekucyjnych podatek VAT naruszył normy prawne, a więc postąpił bezprawnie. Pamiętać należy, że przypisanie komornikowi odpowiedzialności odszkodowawczej musi zostać poprzedzone bezwarunkowym stwierdzeniem owej bezprawności, zaś w omawianej sprawie wystąpiła zmiana wykładni tych samych przepisów. Analiza stanu prawnego, doprowadziła Sąd orzekający do przekonania, iż podjęte przez pozwanego w ramach czynności egzekucyjnych działania nie nosiły cechy bezprawności, w związku z czym nie można mówić o zaktualizowaniu się odpowiedzialności pozwanego komornika. Wobec tego powództwo również i w tym zakresie podlegało oddaleniu.

Na koniec rozważań wskazać również wypada, że zgodnie z treścią przepisu art. 23 ust. 3 u.k.s.e., Skarb Państwa jest odpowiedzialny za szkodę solidarnie z komornikiem. Solidarna odpowiedzialność komornika i Skarbu Państwa umożliwia poszkodowanemu, według własnego wyboru, żądać całości lub części odszkodowania od komornika i Skarbu Państwa łącznie albo od każdego z nich z osobna (ius electionis - prawo wyboru dłużnika). Na marginesie wskazać należy, że Prezes Sądu Rejonowego w O. jest właściwym organem do podejmowania czynności za Skarb Państwa w niniejszym postępowaniu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2013 roku, III CZP 80/13, OSNC 2014/10/99). Wobec braku jakiegokolwiek aktywności procesowej ze strony pozwanego Skarbu Państwa, Sąd zobowiązany był na mocy przepisu art. 339 § 1 k.p.c. wydać wobec niego wyrok zaoczny.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Na zasądzoną kwotę 287 zł składa się: kwota 270 zł tytułem kosztów wynagrodzenia pełnomocnika wynikająca z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. tj. 2018 roku poz. 265) oraz kwota 17 zł z tytułu opłaty skarbowej za pełnomocnictwo.

ASR Paweł Miśta